

Prof. dr hab. Elżbieta Karaś
Uniwersytet Muzyczny F. Chopina
w Warszawie

Warszawa, 03.04.2019

Recenzja pracy doktorskiej mgr. Marka Lipca p.t.
Koncepcja dialektyczna języka muzycznego Lowella Liebermanna
***coincidentia oppositorum* na podstawie wybranych dzieł**
kameralnych

Promotor: prof. zw. dr hab. Alicja Kledzik

prof. AM dr hab. Halina Lorkowska

Zleceńodawca - Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu na podstawie Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 12.12.2016 roku wyznaczająca mnie jako recenzenta.

Podstawowe dane o kandydacie.

Pan mgr Marek Lipiec rozpoczął edukację muzyczną w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. T. Szeligowskiego w Szczecinie.

W roku 2012 ukończył studia magisterskie w Akademii Muzycznej w Poznaniu w klasie fortepianu prof. Alicji Kledzik oraz dra Piotra Żukowskiego i do chwili obecnej związany jest z macierzystą uczelnią. Jako pianista – kameralista pracuje na stanowisku wykładowcy w Katedrze Instrumentów Dętych. Ma na swoim koncie liczne sukcesy artystyczne m.in. został laureatem Grand Prix VIII Konkursu na Projekt nagraniowy „Zapomniana muzyka polska”. Bierze też aktywny udział w pracach badawczych i organizacyjnych uczelni, za co dwukrotnie został wyróżniony nagrodą JM Rektora.

Uczestniczył w licznych kursach pianistycznych i kameralnych prowadzonych przez wybitnych artystów polskich i zagranicznych. Domeną jego działalności jest

muzyka kameralna, a występuje głównie w salach koncertowych Poznania i innych miastach w kraju.

Ocena Pracy Doktorskiej

Praca składa się z części opisowej dzieła artystycznego oraz nagrania w formie zapisu elektronicznego.

Część opisowa zawiera trzy główne rozdziały. W pierwszym, zatytułowanym „Kontekst”, Autor przedstawia główne tendencje rozwoju technik kompozytorskich XX wieku w muzyce europejskiej i amerykańskiej. Dziewięć podrozdziałów dostarcza szeregu istotnych informacji charakteryzujących impresjonizm, neoklasycyzm, minimalizm, nowy romantyzm, postmodernizm i amerykańską awangardę muzyczną. Ostatni z podrozdziałów poświęcony jest edukacji, drodze artystycznej i ideałom twórczym Lowella Liebermanna.

Rozdział drugi „Metoda” traktuje o dialektyce jako sposobie postrzegania świata od starożytności do czasów obecnych. Autor wyjaśnia i uzasadnia użycie dialektycznego sposobu myślenia i postrzegania muzycznego tekstu jako klucza do przeprowadzenia analizy. Ta zaś wypełnia rozdział trzeci części opisowej pracy. Punktem wyjścia jest osiem zasadniczych elementów kształtujących ekspresję dzieła muzycznego: melodyka, dynamika, artykulacja, rytmika, metryka, agogika, faktura i harmonia. Opis każdego z nich i jego roli w kształtowaniu muzycznej narracji poparty jest konkretnym przykładem tekstu nutowego.

Rozdział kończący część opisową jest podsumowaniem i potwierdzeniem tezy zawartej we wstępie, że język muzyczny Lowella Liebermanna oparty na dialektycznych parach przeciwstawieństw, jest potwierdzeniem dialektyki jako metody rozumienia otaczającej nas rzeczywistości.

Reasumując stwierdzam, że część opisowa pracy doktorskiej mgr. Marka Lipca zasługuje na uznanie. Już sam wybór tematu jest dowodem niebanalnych zainteresowaniach muzycznych, a sposób rozplanowania rozprawy, wnioski i spostrzeżenia świadczą o wysokich kwalifikacjach intelektualnych Autora. Ponadto pragnę dodać, że część opisowa ma bardzo staranną i przejrzystą formę graficzną, a język polski jest satysfakcjonujący.

Dzieło artystyczne zawiera nagranie następujących utworów L. Liebermanna:

1. Sonatę na flet i fortepian op. 23
2. Sonatę na skrzypce i fortepian op. 46
3. Trio nr 1 na skrzypce, wiolonczelę i fortepian op. 32
4. Trio nr 2 na flet, wiolonczelę i fortepian op.87

Nagranie zostało zrealizowane przy współudziale następujących muzyków:

Natalii Chudzickiej – flet

Anny Szmatoły - wiolonczela

Mateusza Makucha – skrzypce

Rejestracja miała miejsce w Auli Nova Akademii Muzycznej w Poznaniu w marcu 2019 roku. Nagranie zrealizował dr Michał Garstecki.

Nie bez powodu w pierwszej kolejności omówiłam opis dzieła artystycznego. Śledząc analizę wybranych utworów kameralnych i wyciągnięte z niej wnioski byłam niezwykle ciekawa jak przekładają się one na interpretację muzyki Lowella Liebermanna. Tekst nutowy, którym dysponowałam, pełen jest bardzo dokładnych wskazówek kompozytora. Dotyczą one nie tylko zmian tempa i metrum, ale również artykulacji, dynamiki i agogiki. Oprócz tego znajdujemy określenia sugerujące klimat i nastrój poszczególnych odcinków utworu. Realizacja tych istotnych elementów powinna w rezultacie odzwierciedlać ideę twórczą kompozytora, a więc balansowanie pomiędzy przeciwieństwami, w efekcie końcowym zaś scalać i kreować kompozycję. I tak też się stało. Wszystkie oznaczenia partytury zostały w nagraniu zrealizowane rzetelnie i z dużym wyczuciem.

Pan mgr. Marek Lipiec dysponuje znakomitą techniką pianistyczną. Szybkie przebiegi figuracji, podwójnych dźwięków czy oktaw są w jego wykonaniu lekkie i precyzyjne. Akordy zawsze wyraziste, nigdy nie przeforsowane, dają w efekcie szlachetne brzmienie fortepianu. I jeszcze szczegół, który moim zdaniem świadczy o klasie wykonawcy, a mianowicie gra w dynamice *piano*. Fragment Tria nr 2 takty od 217 do 243 jest przykładem jak w niewielkiej dynamice z efektem *diminuendo* można stworzyć magiczny nastrój. Słuchałam ze wzruszeniem.

Kolejną bardzo istotną sprawą jest współpraca pianisty z fletem i skrzypcami w Sonatach oraz dodatkowo z wiolonczelą w Triach. Pragnę zaznaczyć, że wszyscy artyści biorący udział w nagraniu są wytrawnymi muzykami. Dla plastycznego przedstawienia omawianych wcześniej przeciwstawień musieli oni wykazać się nie tylko bardzo dobrą techniką gry, ale przede wszystkim umiejętnością słuchania partnerów i dostosowaniem swoich partii do tego, co w tym momencie tworzyło sens utworu. Może tylko w Trio nr 2 oczekiwałabym nieco pełniejszego brzmienia wiolonczeli, która szczególnie w duecie z fletem wypadła moim zdaniem zbyt blado, nie wykorzystując swego naturalnego, głębokiego kolorytu. Partię fortepianu we wszystkich kompozycjach Pan mgr Marek Lipiec wykonuje perfekcyjnie będąc jednocześnie czujnym i wrażliwym partnerem.

Podsumowując z przyjemnością stwierdzam, że nieznaną szerszemu gronu melomanów w Polsce muzyka Lowella Liebermana sprawiła piszącej te słowa wiele satysfakcji. Profesjonalne wykonanie Pana mgr. Marka Lipca i jego partnerów ukazało muzykę pełną koloru i ciepłych barw, energii i witalności, a ponadto skomponowaną według interesującej idei kompozytora.

Konkluzja

Podjęcie tematu dotyczącego twórczości Lowella Liebermana, jednego z czołowych twórców współczesnej muzyki amerykańskiej, jest istotnym wkładem w rozwój dziedziny sztuk muzycznych w Polsce. Przedstawiona dysertacja oraz nagranie dzieła artystycznego pozwalają stwierdzić, że Pan mgr Marek Lipiec posiada duży zasób wiedzy i umiejętności w dziedzinie instrumentalistyki fortepianowej i w prowadzeniu samodzielnej pracy artystycznej. Tym samym spełnia wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Pracę doktorską Pana mgr. Marka Lipca przyjmuję.

Elżbieta Łopusz